

HET MIDDEN-OOSTEN

24 maart 1972

Goedenavond, vrienden.

U weet al, wat ik ga zeggen: wij zijn niet alwetend of onfeilbaar, denkt dus zelf na. Ons onderwerp voor heden dient actueel te zijn, daarom kies ik als titel:

HET MIDDEN-OOSTEN

Er zijn nogal wat profetieën, die zich bezighouden met dit Midden-Oosten. Zo wordt o.m. beweerd dat de slag van Armageddon zal beginnen in de buurt van het heilige land. Een andere voorspelling stelt, dat zodra in eigen land Islamiëten en Israëliëten in vrede zullen leven, voor de gehele wereld een soort duizendjarig rijk aan zal breken. In de ogen van velen is dan ook het huidige geschil tussen deze volkeren van groot belang. Om echter de kern van het huidige conflict en de mogelijkheden daarvan te begrijpen, dient men rekening te houden met enkele feiten. Zo vergeet men bv. vaak dat de Arabieren - en daarbij mogen wij in zekere mate zelfs de fellahin, de boeren van Egypte rekenen - een trots volk zijn. Voor hen is het denkbeeld een nederlaag te lijden, zeker uit handen van ongelovigen, in feite ondraaglijk. Er is bij hen sprake van gevoelens van meerwaardigheid die, althans in het heden, op weinig of niets stoelen. Wie zich afvraagt waartoe het langdurige conflict in het Midden-Oosten zal voeren, zullen zich in de eerste plaats de trots van de Arabieren en in het bijzonder nog van de nomaden en hun afstammelingen voor ogen moeten houden. De stads Arabieren zijn wel wat meer verwesterd maar zijn eveneens voor sentimenten sterk vatbaar, terwijl hun invloed hoogstens een kwart van het geheel der Arabische gebieden bepaalt.

Dit laatste is vooral te danken aan de niet geringe invloed van de z.g. oliesjeikdommen. Het is begrijpelijk dat deze mensen het bezetten van een land, dat volgens hen Arabisch is en waarin bovendien nog een belangrijk heiligdom van de islam staat, niet kunnen aanvaarden, zeker niet nu het de stamverwante Israëli's zijn die zich daarenboven gedragen volgens westerse normen. Israël wordt, ondanks de gemengdheid van de bevolking en de theocratische opvattingen, die tot het ontstaan van deze staat mede aanleiding waren, opgezet en geregeerd volgens zuiver westerse normen en kent zelfs een vorm van democratie die - vooral voor de heersers van de Arabische landen - niet aanvaardbaar is. Het land kent verder een grote welvaart dankzij een Westerse techniek en maatschappijstructuur en kenmerkt zich in vele gevallen bovendien door een houding, die gemakkelijk kan worden uitgelegd als een directe minachting voor de overgeleverde tradities van de Arabische volkeren.

De joden zien Israël als het heilige land, hun land en houden er geen rekening mee dat andere bewoners daar vele eeuwen geleefd en gewerkt hebben. Een bekende anekdote vertelt hoe in de tijd van de Palestijnse kwestie, toen immigratie in dit land voor joden beperkt werd en grotendeels verboden was, op zee een scheepje met joodse immigranten door de Engelsen werd aangehouden. Hen werd gevraagd waar zij vandaan kwamen. Hun antwoord luidde: van Palestina. Op de vraag, wat het doel van hun reis was, antwoordden zij: een beetje door de wereld zwerven. Toen hen echter gevraagd werd, hoelang zij dan wel onderweg waren werd verklaard: ongeveer 2000 jaren....

Deze anekdote maakt wel duidelijk hoe voor de Israëli zelf en bovendien voor menige jood die niet zelf naar Israël zal trekken, dit land als typisch joods geldt, ofschoon het langere tijd zeker in handen van anderen dan joden is geweest. Men ziet over het hoofd, dat z.g. historische rechten van rond 2000 jaren oud in deze wereld geen werkelijke betekenis hebben.

De traditie stelt nu eenmaal dat het land joods is en daarmee basta. En wat van jou is, mag je met alle middelen weer in bezit nemen en tegen anderen verdedigen die immers maar indringers zijn.

Het is dus duidelijk dat bij dit conflict zowel tradities, geloofszaken als raseigenschappen een rol spelen; hierdoor is dit geschil met de gebruikelijke diplomatieke middelen niet gemakkelijk op te lossen. Je kunt natuurlijk de zaak aanvaarden zoals deze is en vrede sluiten, zij het, dat dit nog eeuwenlang een gewapende vrede zal blijven. Een groot deel van de intelligentsia in de Arabische wereld is hier eigenlijk wel voor. Dezen hebben reeds lang begrepen dat het heel erg moeilijk en vooral ook onvoorstelbaar kostbaar zal worden om Israël blijvend te verslaan, terwijl een samenwerking met dit land, hoe beperkt dan ook, voor eigen land grote voordelen op kan leveren. Met uitzondering van de militairen zijn de beter ontwikkelden in de Arabische staten dan ook niet zo fel tegen Israël, als men, mede op grond van hun uitlatingen, wel zou veronderstellen. Een uitzondering moeten wij hier ook maken voor de leiders van de Palestijnen, voor wie de strijd tegen Israël langzaamaan van een roeping tot een beroep is geworden, daar zij hun inkomen, invloed en belangrijkheid aan het geschil te danken hebben.

Toch zou men m.i. nog wel tot een zekere overeenkomst zijn gekomen, wanneer dit gebied niet tevens het brandpunt was geworden van een politieke machtsstrijd der grote mogendheden. Het bezitten van grote invloed zowel in Israël als in de islamitische landen, wordt, al dan niet terecht, door de grote mogendheden beschouwd als bepalend en mogelijk zelfs beslissend voor het verkrijgen van een overheersende invloed in het gebied rond de Middellandse zee. Het is bekend, dat Rusland deze zee als uitgang voor de eigen Zwarte zee en toegang tot de oceanen in het zuiden, graag zou willen domineren, terwijl de Amerikanen in hun prestigestrijd tegen dit Rusland - en volgens mij met heel wat minder recht, althans geografisch - eveneens alles erop zetten om deze Middellandse zee te beheersen. Het gevolg is dat deze beide grote landen en hun satellieten, middels intriges en politieke stappen, trachten hun eigen positie in dit gebied te verstevigen.

Zeker: Rusland heeft enige tijd geleden een deel van zijn steun aan o.m. Egypte beperkt in het kader van een beperking van de koude oorlog. Maar het gevolg was dat de Chinezen hier invloed gaan krijgen, daar het voor hen belangrijk is de Russische invloed in de wereld te beperken, waar dit mogelijk is. Het is duidelijk dat de Russen hiermee geen vrede konden hebben, zodat zij op hun oorspronkelijke houding sluiks terug kwamen en op het ogenblik voornamelijk bereid zijn aan de Arabische landen vele wapens te leveren, waarbij men slim genoeg is wapens van een dermate technische kwaliteit en ingewikkeldheid te leveren, dat de Arabieren zonder directe hulp van de Russen hier moeilijk weg mee zullen weten. Het is wel duidelijk dat de werkelijke verhoudingen en ontwikkelingsmogelijkheden in het nabije Oosten voornamelijk door deze strijd om de Middellandse Zee zullen worden bepaald, waarbij de voornaamste spelers Rusland en de V.S. zijn, ofschoon bepaalde groepen voor deze laatste staat liever de NATO zouden invullen, wat echter m.i. niet juist zou zijn.

Beide groepen zoeken elkaar voornamelijk een paar vliegen af te vangen, terwijl geen van de invloedzoekers in een beslissing door wapenen is geïnteresseerd. Het ingrijpen in het lopende conflict is voor de leiders in beide groepen eerder een mogelijkheid de wereld en de mensen thuis eens te laten zien, hoe sterk men is en hoe men achter het 'recht' staat. Kortom, de duur van het conflict lijkt mij in de huidige vorm voornamelijk te wijten aan het ingrijpen van de regeringen van twee grote staten, die hier proberen eenieder eigen grootheid duidelijk te maken en prestige plus mogelijk enkele praktische voordelen te gewinnen. Internationaal is dus in dit verband van wel zeer ongezonde tendensen sprake, daar men geen rekening houdt met het leed dat men vele mensen door zijn intriges aandoet.

Het blijft natuurlijk de vraag of de reacties in Israël zelf dan wel normaal en gezond zijn. Hiertoe zou men een inzicht moeten gewinnen in de psychologische structuur van de massa binnen dit land. Het blijkt dat men de bewoners van Israël op het ogenblik psychologisch in twee hoofdpartijen kan delen: De ouderen die uit de diaspora zijn teruggekeerd. Deze mensen zijn in de laatste jaren vervolgd, hebben vele van hun bekenden en familieleden zien sterven.

Aan de andere kant staan, de jongeren, vooral de sabra's, die alleen nog maar het leven in Israël kennen. Zowel degenen die in het land geboren zijn, als degenen die als zeer jonge kinderen immigrerden, vragen zich vaak af hoe het mogelijk is dat die ouderen in het verleden toch zo laf hebben kunnen zijn.

Hun argumenten, hoewel in wezen onjuist door een niet kennen van omstandigheden, klinken aanvaardbaar. Zij vragen zich af waarom in al die steden die ontruimd zijn, in al die getto's die gevormd werden, men alles genomen heeft, met uitzondering van het getto van Warschau. Daar heeft men, maar eerst laat, toen geen andere mogelijkheid meer bestond een opstand gewaagd. De jongeren vragen zich af waarom de joden toen zij begonnen te begrijpen wat er aan de hand was, ook in steden als bv. Amsterdam, waar zij toch op de steun van een groot deel van de bevolking konden rekenen, niet in opstand zijn gekomen en zich als schapen naar de slachtbank hebben laten wegvoeren. De ouderen krijgen dan ook vaak te horen dat de vervolgdens laf zijn geweest en dat laten zij zich ook niet zo graag zeggen. Het gevolg is dat juist bij die ouderen een soort krijgszucht is ontstaan. Natuurlijk die ouderen willen hun land handhaven, ook zij verlangen naar vrede. Maar zij willen niets toegeven wat maar van enig belang zou kunnen zijn om duidelijk te maken dat zij toch werkelijk meetellen, dat zij niet waarlijk laf zijn.

Dit probleem, waarvan de betrokkenen zich gemeenlijk niet werkelijk bewust zijn, speelt een grote rol in de Israëlische politiek. Indien je eens precies nagaat, wat en door wie er iets in de Knesset gezegd wordt en hoe op bepaalde invloeden van buitenaf gereageerd wordt, zie je echter deze invloed steeds weer doorwerken. Steeds weer valt op, dat je hier in feite met mensen te doen hebt die op de een of andere wijze trachten het verleden, of iets van het verleden, ongedaan te maken. De jongeren zijn bereid vrede te sluiten, zolang hun rechten en godsdienstige gevoelens hierdoor niet worden gekwetst, maar denken veel reëler dan vele ouderen. De tweeslachtigheid, waarmee Israël optreedt tegenover de Arabieren in eigen land, zowel als tegenover het Arabische blok, wordt hierdoor verklaarbaar. Vooral maakt dit alles duidelijk dat heel wat ouderen eigenlijk tegen hun werkelijke gevoelens in om geweld zullen roepen, al is het maar uit angst dat de anderen hun lafheid en slapheid zullen verwijten. Het zijn vooral de jongeren die aan de ene kant het werkelijke ontwikkelingswerk doen in Israël en aan de andere kant realistisch menen, dat er nu maar eens een einde moet komen aan het kostbare bezetten van woestijngebieden, waar je niets aan hebt en waar je toch niets van kunt maken.

Het lijkt mij belangrijk rekening te houden met deze psychologische factoren wanneer men enig inzicht wil gewinnen in de mogelijke reacties en de wijze waarop Israël optreedt. Besef, dat het merendeel van degenen die wat te zeggen hebben, nog steeds behoort tot de oudere generaties die de vooroordelen van een christelijke maatschappij aan den lijve ondervonden hebben, of mogelijk behoren tot hen die terug zijn gekeerd uit de concentratiekampen, ook kunnen behoren tot de Palestijnse joden, die geleden hebben onder de Arabische terreur. Het is duidelijk dat deze mensen anders tegenover de zaak zullen staan dan degenen die geen verdrukking en geen verliezen hebben ondergaan.

De Palestijnen zijn een andere wonderlijke partij in het conflict: volgens mij zijn ook zij een treffend voorbeeld van de wijze, waarop mensenlevens en menselijk geluk op het spel worden gezet om bepaalde politieke doeleinden te bereiken. Het was zowel voor Jordanië, Egypte als Syrië heel wel mogelijk geweest de Palestijnen in betrekkelijk korte tijd in de eigen maatschappij te integreren. Men heeft dit bewust lange tijd niet willen doen en weigert in enkele gevallen, zelfs nu nog, deze mogelijkheid te overwegen. Het gevolg is, dat in deze landen een jonge Palestijnse generatie is opgegroeid die leeft in barakkensteden onder omstandigheden die het werkelijk levensminimum steeds weer benadert. Zij hebben geleerd de gaven, waardoor zij deels in leven kunnen blijven, als hun goed recht te beschouwen. Kenmerkend voor hen is eveneens het gevoel er niet werkelijk bij te behoren, ergens minderwaardig te zijn in vergelijking tot de bewoners van het gastland. Zo te moeten leven, van weldadigheid is vooral voor een Arabier kwetsend onder dergelijke omstandigheden. Daarom moest er, ook voor de jongeren die slechts het leven in de kampen kennen, een zaak zijn, waardoor zij hun minderwaardigheid af konden schudden.

Mede uit deze gevoelens ontstonden reeds zeer snel vele bewegingen die allen ten doel hadden eigen waardigheid en welvaart te herstellen door de Israëli's de zee in te jagen. Vergeet niet, dat dit wenselijk was voor de landen die de vluchtelingen onderdak hadden gegeven: Amerika stond immers achter Israël? Dan kon men deze slachtoffers van het ontstaan van Israël ook gebruiken om de Amerikanen bepaalde hulp en voorrechten af te persen. Dit gebeurde in de stijl van: geef ons steun om onze welvaart wat uit te breiden, dan houden wij die vluchtelingen wel zoet, als jullie er tenminste voor zorgen dat zij wat te eten krijgen. Bovendien bleek al snel dat men - dankzij de onrust in de kampen - veel meer steun van het Oostblok kon krijgen dan zonder dit verwacht had kunnen worden. Dit laatste was weer aanleiding om de semi-militaire organisaties van de Palestijnen hulp en bepaalde voorrechten te geven. Men kon niet voorzien dat deze organisaties tot een soort monster van Frankenstein uit zouden groeien, die de politiek in de Arabische wereld in belangrijke mate zouden gaan beïnvloeden. Zelfs Arafat wordt immers eerst sinds enige jaren als belangrijk politicus erkend?

De vluchtelingen die bv. in Jordanië eens een factor waren, waardoor men zekere acties kon rechtvaardigen en tegemoet kon komen aan de behoefte van de Arabieren, zich te laten gelden, werden daar tot een soort legertje, dat de gehele Jordaanse samenleving dreigde te gaan beheersen. Dit vooral is aansprakelijk voor de meer op het Westen gerichte politiek van Jordanië in deze dagen. Want het is duidelijk dat de machthebbers geen lust hebben hun invloed af te staan aan anderen, vooral wanneer die anderen in wezen niet tot het eigen volk behoren en gasten zijn in het land. Pogingen deze ontwikkeling af te remmen voerde o.m. in het verleden tot een toekennen van burgerrechten aan de Palestijnse vluchtelingen. Maar dit gebeurde eerst toen dezen reeds een alle Palestijnen omvattende organisatie hadden opgebouwd die door de meeste Palestijnen, zelfs de meer geïntegreerden, als een soort pseudovaderland werd beleefd. In Syrië heeft men de Palestijnen geen burgerrechten gegeven, maar hen wel vele voorrechten toegekend. In Egypte heeft men eenvoudig gesteld: Jullie mogen hier voorlopig wel wonen, maar dat is een gunst. Alles, wat je nodig hebt, moet je maar van de Israëli's vragen, want zij hebben jullie land genomen, niet wij, zo de vluchtelingen makende tot een argument in de internationale politiek.

Ook voor de Palestijnen is de toestand dus op zijn minst moeilijk en spelen emoties een veel grotere rol dan zij zelf plegen te beseffen. In feite zijn zo in het Midden-Oosten twee brandpunten ontstaan, waarin vele machten en invloeden samen kunnen vloeien. Hun betekenis is echter niet slechts politiek, maar ook van meer geestelijke aard. Ik meen dat in de komende jaren, mogelijk 2 à 3, een heel belangrijke beslissing zal vallen, die m.i. zelfs de vrede op de wereld kan bedreigen, of - bij juiste oplossing - die voor langere tijd veilig zal kunnen stellen. Er nadert immers een ogenblik, waarop de Arabische landen zichzelf toe zullen moeten geven dat zij niet in staat zijn zelf, op eigen krachten en gewapenderhand, het conflict te beëindigen. De staatslieden beseffen dit reeds enige tijd. Maar zij hebben altijd verteld dat de edele Arabieren de joden zonder meer baas zouden kunnen en dat eventuele tegenlagen te danken waren aan het ingrijpen van grootmachten, waar niemand in de wereld tegenop zou kunnen. Men heeft de gevoelens van de massa opgezweept in die richting en nu wordt een groot deel van de openlijke politiek van de Arabische landen bepaald door de emoties van de massa, die men eens zelf heeft aangemoedigd en zelfs gevormd.

Je kunt als militair of politicus eenvoudig niet toegeven aan de opgezweepte massa's dat degenen die in de strijd tegen Israël gevallen zijn voor niets stierven omdat men met zijn soldaten, middelen en wapens eenvoudig niet in staat is iets tegen Israël te ondernemen, zelfs al heeft men zijn militaire macht aanmerkelijk verbeterd. Bovendien zou een gemeenschappelijke aanval op Israël voeren tot taferelen die een ingrijpen van grootmachten onvermijdelijk zou maken. Je kunt als staatsman een volk niet vertellen dat zij t.a.v. een gehate vijand eenvoudig minderwaardig zijn. Het gevolg is dat een voorzichtige politiek gepaard gaat met minder op feiten gebaseerde volkssentimenten die voeren tot grote emotionele uitbarstingen. Dergelijke uitbarstingen van emotie, zij het minder publiekelijk, bestaan in Israël overigens ook en zijn daar mogelijk nog intenser.

Een emotionele uitbarsting van deze aard betekent niet alleen een golf van emotie, maar ook een allen gelijkelijk beheersend gedachtenbeeld dat door velen gelijktijdig wordt uitgestraald. Dit impliceert het vormen van een soort astrale schil. Daar de uitbarstingen zich over langere tijd ongeveer gelijkelijk herhalen, zal deze astrale schil veel gemeen hebben met de goden die in het verleden door geloof en de daarbij geëntameerde emoties, geschapen werden. De schil is een wezen dat dan voor het grootste deel door het volk is opgebouwd en in stand wordt gehouden, maar dat door de ingelegde eigenschappen en kwaliteiten wel degelijk ook tot voertuig kan gaan dienen van geestelijke machten, zelfs indien dezen met het ontstaan van de schil niets van doen hadden. Dit is zowel in Israël als in de Arabische staten inderdaad het geval geweest.

Er is dus niet alleen maar sprake van een strijd op militair of politiek terrein. Vanuit ons standpunt is een groot deel van de strijd al verplaatst naar een meer transcendentiaal veld van actie. Een veld waar direct stoffelijke machtsevenwichten geen rol meer spelen, maar waarin emoties als vurige tongen naar de vijand worden uitgestraald en vaak door daar aanwezige schilden ook weer worden teruggedraakt. Israël beschikt over het sterkste schild. Lange tijd was men wat weifelmoedig, maar het verloop van de vierdaagse oorlog heeft het zelfvertrouwen hier enorm versterkt. Ook de ontwikkelingen van de laatste tijd, zoals de bezetting van Sinaï, de wacht aan het Suezkanaal e.d. hebben dit vertrouwen steeds weer versterkt. De mentale verweermogelijkheden van de in Israël opgebouwde schil blijken hierdoor steeds weer te hebben toegenomen, zodat het vermogen ook defensief veel sterker is dan dit enige jaren geleden nog was. Het gevolg is dat vele van de uitgestraalde haatimpulsen bij de Arabieren terugkeren die ze veroorzaakten. Maar ook de Arabieren, mede door de trots, onwetendheid, en domheid van de massa, beschikken over een schild, dat alle impulsen die tot vrede zouden kunnen voeren, zonder meer worden afgewezen en teruggedraakt worden naar de bron. Het gevolg is dat de emotionaliteit van beide volkeren naar hun bron wordt weerkaatst en in wezen als negatieve invloeden binnen eigen volk op gaan treden.

Waarom dit alles zal voeren? Er is op het ogenblik sprake van een reeks van geheime onderhandelingen waartoe zoals u al vernomen zult hebben, de Jordaniërs het initiatief hebben genomen. Misschien denkt u nu dat de mogelijkheid tot vrede in het Jordaanse volk berust. Maar ook dit is niet juist, de voorstellen weerkaatsen niet de gevoelens van het volk zelf, maar komen voort uit de gevoelens en de noden van de vorst. Deze is een Westers, om niet te zeggen Engels georiënteerd intellectueel omringd door een aantal verwante geesten. Dezen hebben de initiatieven die uiteindelijk bekend zijn geworden, genomen. Het volk heeft er geen deel aan en is hier eerder tegen dan voor.

In uw land verwachten velen dat Meïr in korte tijd wel tot een overeenkomst met Jordanië zal komen, maar zelfs al zouden verdragen getekend worden, wat voorlopig niet bepaald waarschijnlijk is, zo mag men niet vergeten dat het dan gaat om een papieren overeenkomst. Zelfs indien Israël tot ontruiming van de bezette gebieden zou overgaan en andere staten zich mede in de onderhandelingen zouden gaan mengen, blijft de bijeenkomst betrekkelijk waardeloos, omdat hierachter geen volk, ja, zelfs geen oprechte regering staat, doch slechts een zeer beperkte groep van belanghebbenden. Zelfs indien deze groep een vrede met Israël tot stand zou brengen en zoveel voordelen daaruit zou kunnen behalen, zodat tijdelijk meer greep op de bevolking bereikt wordt, zullen andere staatslieden en groepen dermate jaloers zijn op de behaalde successen, dat zij alle middelen zullen gebruiken om de overeenkomst ongedaan te maken. Een blijvend werken van een dergelijk verdrag zou immers betekenen dat zij in politiek opzicht gefaald hebben en bovendien het vertrouwen van hun volgelingen grotendeels zouden verliezen.

Volgens mij zal dit duel dan ook nog wel langere tijd duren, ook al zal er volgens mij binnen vier maanden wel van zeer concrete vredesonderhandelingen sprake zijn. Kort voor of tijdens deze onderhandelingen verwacht ik verder grote reeksen van terreurdaden, voornamelijk in Israël zelf plus mogelijk moordaanslagen in o.m. Jordanië. De Israëli's zullen zich met grote kracht verweren en zich, ook buiten de grens van eigen land, op de bedrivers van dergelijke daden willen wreken.

Het gevolg zal m.i. zijn dat, ondanks ernstige vredesonderhandelingen, de feitelijke toestand in het Nabije Oosten meer gespannen zal zijn dan de laatste twee jaren het geval was - wat heel wat inhoudt.

In onze sferen heeft deze strijd ook enige gevolgen gehad; gedachten geven weliswaar vorm op het astrale gebied, maar dringen ook verder door naar de sferen, zeker wanneer zij intens zijn en enigszins stroken met tendensen die bij bepaalde individuen in die sferen reeds bestaan; gedachten die door kunnen dringen tot onze werelden, dringen natuurlijk even gemakkelijk of zelfs nog gemakkelijker door naar de lagere werelden van de geest.

Wij zijn ervan overtuigd, dat de toenemende aantallen entiteiten die zich bewust zijn, deze strijd trachten in te schakelen, voornamelijk door de emoties worden aangelokt, niet dus door meer rationele gedachtegangen of een redelijk en bewust zoeken naar vrede. Dit kan m.i. voeren tot reeksen van inspiraties in beide landen die van minder vredelievende aard zullen zijn. De onbeheerstheid, vooral bij de massa, zal in beide landen de komende maanden, volgens mij dan, ook sterk toenemen en aanleiding worden tot vele onverklaarbare conflicten en wreedheden in de landen zelf. Er zullen m.i. in de komende tijd heel wat slagen vallen waar werkelijk niemand mee gerekend heeft, zelfs de voormannen niet die trots de aansprakelijkheid voor dergelijke zaken op zullen eisen. Ik acht het een geluk dat dergelijke reacties voorlopig beperkt zullen blijven tot de betrokkenen zelf.

Wel nemen wij aan dat, wanneer deze onredelijkheid in toenemende mate optreedt, de grote machten die op de achtergrond getracht hebben het spel te bepalen, zich terug zullen trekken. Er zijn vele feiten die aannemelijk maken, dat zowel USSR als USA op geen enkele wijze willen betrokken worden in een werkelijke oorlog. De Chinezen voelen zich tot een grotere ingreep op het ogenblik ook niet in staat, al zullen zij in meerdere mate dan zij reeds nu doen, instructeurs ter beschikking stellen van allerlei Arabische groepen om hen te leren hoe zij een groep een goede en doeltreffende guerrilla kunnen laten voeren. De Amerikanen voelen duidelijk dat een daadwerkelijk ingrijpen alleen in verband met interne verhoudingen reeds onmogelijk is. Daardoor zijn zij ook meer dan normaal voorzichtig zelfs met zaken als de levering van wapens. Iets doen zij overigens wel, omdat zij daardoor bepaalde groepen in eigen land tevreden stellen, maar steeds veel minder dan zij zouden moeten doen en vaak zelfs minder dan zij in geheime overeenkomsten op zich genomen hebben.

Men gaat m.i. zelfs verder, maar alleen in het geheim. Wij hebben in althans vier gevallen geconstateerd, dat de CIA, gegevens verkregen in Israël, heeft overgedragen aan de Arabische landen. Ook het omgekeerde is volgens ons t.m. twee malen gebeurd. Men speelt dus kennelijk voor beide partijen ook nog enigszins voor informatiedienst. De toenemende neutraliteit van de grootmachten en hun invloed die tegen een directe oorlog wordt aangewend, doet ons veronderstellen dat de strijd die onvermijdelijk is, grotendeels gevoerd zal worden tussen de Palestijnse actiegroepen en een beperkt deel van de Israëli's. Ik neem aan dat beide partijen grote wreedheden zullen begaan. Ik neem ook aan dat deze reactie ongeveer zeven maanden af heden zal beginnen, terwijl de duur daarvan vier jaren niet te boven zal gaan.

U zult zich misschien afvragen waarom ik juist dit onderwerp zo actueel en belangrijk vindt. In de eerste plaats werd ik hier beïnvloed door de astrale krachten die de laatste tijd in steeds sterkere mate actief worden en vele geesten naar dit strijdtoneel hebben getrokken. Ik meende dat het, vooruitlopende op de stoffelijke ontwikkelingen, goed was hierop reeds nu eens de aandacht te vestigen.

Maar mijn voornaamste beweegreden is toch wel het feit dat de ontwikkelingen in dit gebied in de naaste toekomst de gehele wereld zullen beïnvloeden. U denkt waarschijnlijk in verband met dit conflict niet direct aan de wereldoliehandel. Maar oliebelangen spelen, gezien de betrokkenheid van vele kleine en grotere islamitische staten, in het geheel een grote rol. De olie-industrie zal alle beschikbare invloed doen gelden om een zo goed mogelijke verhouding met de olieproducerende - islamitische - landen te doen bewaren, daar het voor hen van levensbelang is hun concessies en voorrechten in b.v. Bahrein en andere sjeikdommen te handhaven.

Dat zij steeds meer aan deze staten moeten gaan betalen en zo de oorlogskas van de Arabische liga spekken, vonden zij niet erg. Want voor elk miljoen, dat zij meer moeten betalen, weten zij van de verbruikers wel 1 miljoen extra terug te krijgen. Een verlies van hun invloed betekent echter een verlies van alles: zelfs de kapitalen in olieschepen en verdeelsystemen geïnvesteerd worden dan bedreigd. Dit betekent, dat een belangrijk deel van de internationale zakenwereld op Arabische zijde is. Dat het verloop van het conflict in komende tijd in toenemende mate invloed zal hebben op de wereldeconomie, is m.i. onloochenbaar.

Misschien denkt u, dat ik overdrijf? Vraag u dan eens af hoeveel Griekse oliereders multimiljonair zouden zijn geworden en het kolonelsregime zouden kunnen steunen wanneer het Suezkanaal eens niet geblokkeerd zou zijn? Vraag u eens af wat dit voor de scheepsbouw zou betekenen, vooral wanneer door een hernieuwde openstelling de vele grote supertankers onrendabel zouden worden. Dan zijn er vele petrochemische industrieën gesticht in o.m. Europese landen die zeker in grote moeilijkheden zouden komen, wanneer in het Nabije Oosten voor enige tijd de oliekraan wordt dichtgedraaid. En vraag u ook eens af wat het zou betekenen wanneer de nu gebruikelijke hulp van rijke landen aan onderontwikkelde landen in delen van Azië en Afrika gewijzigd zou moeten worden. Want een groot deel van deze z.g. hulp is in feite een stimulans voor het bedrijfsleven van de gevende staten, zodat het geheel ondanks alle fraaie leuzen voornamelijk als een economische opzet kan worden beschouwd. Ook de politieke mogelijkheden die met een dergelijke hulp verbonden plegen te zijn, worden mede bepaald door het verloop van dit conflict.

Overweeg de mogelijke consequenties eens van een werkelijk conflict, zelfs wanneer dit op het ogenblik voornamelijk op astraal vlak werkzaam is. U zult verbaasd zijn. Ook moet u zich realiseren dat de inwerking van de vele entiteiten die zich in verband met dit conflict tot de stof aangetrokken gevoelen, wel eens van zeer extreme aard zou kunnen zijn. Wij weten bv. dat heel veel mensen die in haat zijn overgegaan, ook wanneer zij schaduwland of zomerland bereikt hebben, zich toch nog zonder voorbehoud en met al hun krachten achter Israël groeperen. Wij weten dat veel mensen die omgekomen zijn door wreedheden van blanken, zo goed als slachtoffers uit dit conflict zelf, zich achter de Arabieren hebben geschaard. Het lijkt er op dat men in de strijd tegen Israël een strijd tegen de gehele blanke wereld ziet. En geesten die in haat zijn overgegaan zullen, zelfs wanneer zij het Licht bereikt hebben, niet geneigd zijn verdraagzaamheid bij anderen te inspireren, tenzij zij reeds langere tijd bewust in de Lichte sferen vertoeven.

Dit betekent voor de Broederschap bv. dat men deze brandpunten van geestelijke activiteit niet zonder meer kan aantasten. Indien het alleen duistere krachten zouden zijn, zou je zonder meer kunnen trachten met behulp van het hoge Licht en kosmische krachten dezen weg te vagen. Maar in deze geestelijke krachten, die partij hebben gekozen, schuilt heel wat Licht. De entiteiten kiezen eerlijk en overtuigd partij en menen werkelijk het goede na te streven. Zij zijn alleen zeer eenzijdig ingesteld en neigen tot het extreme. De mensen die onder de invloed van dergelijke entiteiten ageren, kunnen wij het weer niet kwalijk nemen dat zij irrationeel handelen en denken. Overtuiging brengen is hier mogelijk, maar vergt juist door de oprechtheid van de betrokkenen veel tijd. En het is de vraag of deze tijd beschikbaar zal zijn, voordat de stoffelijke ontwikkelingen te ver gevorderd zijn.

De gehele situatie rond de Middellandse Zee is trouwens interessant. De meesten van u realiseren zich bv. niet hoever bepaalde machten op het ogenblik al zijn gekomen met de infiltratie in landen als bv. Turkije. Dit schijnbaar achterlijke land, dat nogal rechts geregeerd wordt, ondervindt steeds meer schade en storing door de acties van ondergrondse groepen die meestal uiterst links georiënteerd zijn en gesteund worden door Oostblokstaten. Het regime van de kolonels in Griekenland is niet zo vast als men het naar buiten toe graag voorstelt. Er is daar steeds meer daadwerkelijk verzet, dat heel wat meer invloed heeft dan men zich in Europa en mogelijk ook in het land zelf wel realiseert. Men kan het huidige regime de verdienste toekennen in afgelopen maanden zelfs een burgeroorlog voorkomen te hebben, ook al zijn de daartoe gebruikte middelen allesbehalve bewonderenswaardig te noemen. Zeker is wel, dat ook dit land de laatste tijd onder een toenemend zware druk staat.

In Italië zijn twee dingen te constateren: een toenemende ontkerstening - voor dit zeer katholieke land een opvallend verschijnsel - en een hernieuwing van linkse groeperingen waarin marxistisch linkse invloeden de doorslag geven.

In Spanje is op het ogenblik eveneens een langzame revolte aan de gang. Men bemerkt hiervan niet zo veel, omdat wat in Spanje gebeurt op het ogenblik nog voornamelijk propaganda omvat. Het is de bedoeling het oude syndicalisme daar te doen opleven en zo vanuit de vakbonden en enkele nationalistische bewegingen als de Baskische, de invloed van het huidige regime aanmerkelijk te verminderen. Men beseft hier zeer wel dat het op het ogenblik niet mogelijk zou zijn met de wapenen een omwenteling tot stand te brengen, zonder gelijktijdig het gehele land ten gronde te richten. Vergeet hierbij niet de belangrijke functie van het toerisme in de Spaanse economie. Gezien de situatie in het land kan geen enkele groep dergelijke inkomsten riskeren.

Marokko, Tunis, Algiers zijn islamitisch georiënteerd en worden ondanks links klinkende leuzen, in feite rechts geregeerd. De verwantschap tussen het denken van de regerenden hier en het marxistisch leninisme is echter dermate groot, dat ook hier van een groeiende linkse invloed gesproken kan worden. De buitenlandse politiek van deze landen zal hierdoor sterker worden beïnvloed naarmate de nadruk op de islamitische eenheid minder krachtig wordt. Wat erop neer komt dat op het ogenblik een grote verschuiving van invloedssferen en macht rond de Middellandse Zee aan de gang is. Naar ik meen voltrekt zich als eerder in het verleden in het Nabije Oosten en rond de Middellandse Zee een omwenteling, die wel eens voor langere tijd het cultuurpatroon van Europa zou kunnen bepalen. Het conflict tussen Israël en de Arabische staten is de lont die in dit explosieve geheel smeult en bovendien de ontwikkeling die de meeste geestelijke krachten in het geweer heeft gebracht.

Vergeet niet dat juist van hier steeds weer bepalende cultuurinvloeden zijn uitgegaan. Denk bv. eens na over de relatie van dit gebied tot Europa. Wij allen weten dat vanuit dit gebied de beschaving steeds weer is gekomen en een nadere bepaling van beschaving. Vanuit de eilanden en Egypte is de Griekse beschaving ontstaan. De Griekse beschaving verhiel zich tot de Romeinse ongeveer als nu de Europese beschaving t.a.v. de Amerikaanse. Dan treden de kalifaten op in N. Afrika en krijgen, ofschoon zij slechts tot Spanje doordringen, grote invloed op de verdere ontwikkelingen, zozeer zelfs dat nog eeuwen later bv. Venetië, de dogestad, de verworvenheden van de Arabische wereld reflecteert. Denk ook aan de kruistochten die een algehele omverwerping van oude gebruiken en orde met zich zullen brengen. De meesten realiseren zich niet voldoende dat met de komst van de Saracenen de laatste grote strijd van de oude krijgsheren getreden wordt, zoals de kruistochten het aanzijn geven aan liga's en stedenbonden.

Zeker voor Europa kan men zeggen dat het brandpunt bij grote veranderingen in cultuur altijd weer bij de Middellandse Zee heeft gelegen. Dit geldt niet alleen voor het westen, maar evenzeer voor het Oosten van Europa. Wanneer op dit ogenblik weer in dit brandpunt van de Europese, ja, de Westerse beschaving een dergelijk grote spanning ontstaat met bovendien intense geestelijke begeleidingsverschijnselen, zo moeten wij wel verwachten dat van hieruit een geheel nieuwe tendens zal uitgaan die de ontwikkelingen voor het geheel van Europa voor de eerste honderden jaren zal bepalen. Ook dient men niet over het hoofd te zien dat juist het Nabije Oosten altijd weer het trefpunt is geweest waar Oost en West elkaar hebben ontmoet. Lang voor iemand wist dat er ergens een Cathay bestond, werd er al zijde geïmporteerd uit dit land. Indische denkbeelden, ja, mystici drongen vanuit hier door in Westerse denkwijzen. In een stad als het oude Alexandrië bevatte de beroemde bibliotheek vele Aziatische werken over magie en filosofie.

Ik ben dan ook van mening, dat de ontwikkelingen in dit gebied medebepalend zullen zijn voor de verhouding tussen Europa en Azië. Zeker: indien deze strijd vooral op het astraal vlak nog lang verder gaat, slag na slag, schicht na schicht, schild na schild, zal er voorlopig een grotere scheiding ontstaan. Maar volgens mij kan deze strijd niet lang meer zo heel lang duren. Ik ben ervan overtuigd dat de voornaamste problemen binnen vier jaren wel zijn opgelost, waarbij ik bovendien aanneem dat zij zonder een grotere, meer omvattende oorlog, tot oplossing zullen

komen, ook al zal er veel geweld zijn. Volgens mij zal in de daaropvolgende tijd een nieuwe wijze van denken ontstaan, welke bepalend zal zijn voor een mogelijke versmelting tussen Europa en Azië. De tijd dat deze beide continenten beschouwd zullen worden als één enkel continent, ligt voor mij niet zo heel ver in de toekomst. Ik meen dat dan de verschillende rassen elkaar met enige verwondering op basis van gelijkwaardigheid zullen ontmoeten en veel van elkanders culturen over zullen nemen.

Zelfs China zal hierbij uiteindelijk betrokken worden, en niet zozeer onder de invloed van de Amerikanen geraken als mogelijk Nixon hoopt. De contacten die tot nu toe plaats hebben gevonden met het Westen, hadden voornamelijk het bevredigen van een zekere eierzucht ten doel plus het bereiken van een erkende politieke gelijkwaardigheid met de grote Westerse machten. De economische invloed van China zal zich echter zeer sterk in Azië doen gevoelen en daarna, dankzij ook een versterking van het contact met Japan, in geheel Europa. Deze economische ontwikkeling en het toenemende begrip voor elkanders vormen van denken en filosofie zou wel eens de oorzaak kunnen worden voor een algehele eenheid van het Eurazisch continent en daarmee tevens de mogelijkheid brengen Afrika als een gelijkwaardige partner in een op het nieuwe gerichte, maar toch het oude steeds in eer houdende ontwikkeling voor een groot deel van de mensheid.

Daarom meen ik, dat mijn onderwerp in deze tijd waarlijk actueel is. Ik weet niet precies, hoe en wanneer de slagen die het meest uw aandacht zullen trekken gaan vallen. Wel weet ik dat de worsteling op geestelijk terrein de laatste dagen aanmerkelijk verhevigd is. Ik ben ervan overtuigd, dat dit ook materieel zijn weerslag zal vinden. Alles overziende kan ik er niet toe komen dit conflict te beschouwen als het begin van een Armageddon, een laatste aanslag op de mensheid vanuit het duister. In dergelijke profetieën geloof ik voor deze tijd en in deze ontwikkeling niet. Wel geloof ik in een geheel nieuwe en alomvattende ontwikkeling die hier geboren gaat worden. Wanneer u zich bezighoudt met de wereldpolitiek of met geestelijke ontwikkelingen op uw wereld, zo raad ik u aan: Kijk zo nu en dan eens naar het Middellandse Zeegebied, naar Israël en het Arabische blok, de ontwikkelingen in Italië, Turkije en luister voorzichtig maar vol interesse naar de berichten die doorsijpelen uit landen als Griekenland en Spanje. U zult met verbazing ontdekken, met welk een ontstellende snelheid in deze tijd de verhoudingen aan het veranderen zijn.

Hebt u commentaar?

Vraag: Ik ben van mening dat die landen in Afrika niet kunnen leven zonder het Westen.
Antwoord: Een mening die alleen juist kan zijn wanneer u stelt dat de Afrikanen onvermijdelijk de Westerse wijze van leven zullen moeten aanvaarden om te kunnen bestaan. Dit is niet juist: Afrika heeft vele eeuwen zonder het Westen geleefd, met vele eigen staten, eigen cultuur, eigen leefwijzen die qua comfort volgens de huidige maatstaven misschien veel te wensen lieten, maar die qua levensvreugde en levensintensiteit vaak ver boven de moderne westerse wijze van leven uitkwamen. Denk niet dat Afrika heden hulpeloos en machteloos is. Dat zijn alleen de leidende klassen, de staatslieden die op voet van gelijkheid mee willen doen met het Westen. De volkeren van Afrika als zodanig kunnen heus wel verdergaan zonder het Westen, wanneer dit wenselijk is, mits zij hun oude gemeenschapszin maar niet verliezen. Alleen waar dit laatste werkelijk gebeurt zou u gelijk hebben. Maar dit betreft in verhouding kleine gebieden. Elders zien wij de stamsolidariteit eerder toenemen. De rassensolidariteit neemt alom toe, terwijl Westerse invloeden als het christendom er worden omgebogen in de richting van een fetisjisme en de oude tovenarij steeds weer opduikt naast of verhuld in z.g. moderne wetenschap.

Men moet verder begrijpen dat het uiterlijk van Afrika u weinig kan zeggen omtrent het innerlijk, daar u geheel vreemd bent aan de daar bestaande leefwijzen. Uw beelden worden ten hoogste bepaald door de modernere steden die elk staatje uit prestigeoverwegingen tot stand wil brengen. U ziet dit, plus de studenten, zonder te beseffen dat deze zaken, deze mensen niets verraden omtrent de eigenlijke inhoud en de werkelijke leefwijze van de Afrikaanse volkeren. Integendeel: de neger die nog wat primitiever is in vele opzichten zou wel eens aan het toch langzaam decedent wordende Westen een nieuwe vitaliteit kunnen geven, waardoor het ook

mogelijk zou worden de werkelijk humanistische denkwijzen - die zelfs in het christendom steeds op de voorgrond treden - ook in Azië meer ingang te doen vinden en meer begrip hiervoor te wekken.

Neen, ik geloof dat Afrikaanse staten wel degelijk zonder het Westen kunnen bestaan, al zal dit dan in een vorm en op een wijze zijn die niet strookt met de nu bestaande uiterlijkheden.

Vraag: Is er in Afrika nog een tegenstelling tussen de wereld van de Arabieren en die van de negers?

Antwoord: Deze tegenstelling was tot voor kort nog zeer scherp. Met de veranderingen die op het ogenblik plaats vinden, blijkt een groot deel van die tegenstellingen te verdwijnen. Met het voorbehoud dat zij nog sterk tot uiting komen in staten waar zowel Arabieren als negers in eigen gemeenschap deel van de natie uitmaken. De grote tegenstelling in het verleden kwam voort uit de handelsgeest van de Arabieren die doordrongen tot o.m. ver in de Congo, om slaven te kopen of te roven. Nu worden beide groepen echter steeds meer naar elkaar gedreven door een gemeenschappelijke strijd tegen bepaalde blanke invloeden. Indien u eens nagaat wie op een Afrikaanse conferentie van welke aard ook aanwezig zijn en vaak samenwerken, dan zult u kunnen constateren dat hier zowel de negers als de Arabieren vertegenwoordigd zijn en tot samenwerking geneigd blijken.

Vraag: Eens hebben de Nubiërs toch ook macht gekregen in Egypte en waren er ook Nubische farao's?

Antwoord: Een logisch gevolg van de samenvoeging van de twee rijken onder één kroon. In die dagen ging dit met huwelijken en menging van bloed gepaard. Het gevolg was, dat Nubiërs tot de heersende families gingen behoren en tot de troon konden doordringen, regerende over twee rijken, waarvan er een overheersend Nubisch, het andere voornamelijk Semitisch was. De vermenging van de rassen die eens plaats vond, is volgens mij nog kenbaar in het huidige Egypte en voor de gevoelswereld zowel als voor de verdere volkseigenschappen nog steeds belangrijk. Of iets dergelijks nu op korte termijn echter denkbaar is betwijfel ik toch wel: er zijn nog te veel vooroordelen waar men alleen maar overheen zal willen stappen, omdat men elkaar werkelijk nodig heeft.

Een wereld die tot werkelijke eenheid komt, zal echter volgens mij niet slechts de gelijkwaardigheid van alle rassen maar ook de uiteindelijke vermenging daarvan moeten aanvaarden. Zover is het nog niet. Toch meen ik dat dergelijke denkbeelden en de daaruit voortkomende praxis meer mogelijkheden vinden in delen van Afrika en Azië dan in bv. China, Europa of Amerika.

Nu wil ik gaan besluiten. Al wat ik u vandaag heb verteld lijkt misschien heel erg politiek. Maar in deze periode begint in de wereld een grote reeks van verschuivingen plaats te vinden. De revolutionaire tendensen die Aquarius met zich brengt beginnen uit te kristalliseren, niet slechts in nieuwe benaderingen van het maatschappelijk bestaan, maar ook in nieuwe verhoudingen tussen volkeren. Ik meen ook dat het hierbij komt tot geheel nieuwe visies op menszijn en menselijk leven. Juist daarom is de door mij geschetste ontwikkeling van groot belang, ook in geestelijk opzicht. Want dit alles zal mee bepalen wat - geestelijk en voor een geest die incarneren wil - de komende 4 à 500 jaren mogelijk zal zijn. Ook meen ik dat een dergelijk inzicht van belang is voor u, omdat het u de mogelijkheid geeft meer bewust en minder emotioneel te reageren op ontwikkelingen die voor de meesten onder u toch wel heel plotseling zullen komen. Een meer objectief, minder door emoties overheerst waarnemen en reageren, geeft je als mens geestelijk, moreel en verstandelijk, de mogelijkheid bewust te handelen. Bewust ageren op de wereld van vandaag lijkt mij een voorwaarde voor een snelle bewustwording van elke mens die in uw tijd op aarde leeft.

Ik dank u voor uw aandacht.
Goedenavond.

ESOTERIE

Goedenavond, vrienden.

Voor wij trachten in dit tweede deel van de bijeenkomst een meer geestelijke richting in te slaan, moet ik mij eerst bij u verontschuldigen voor het feit dat ik mijn voorbeelden in het verleden te zeer in een vleselijke sfeer getrokken heb. Ik zal trachten dit tekort, dat ongetwijfeld uit mijn eigen aard en inhoud stamt, zoveel mogelijk op te heffen.

Wanneer ik op het ogenblik kijk naar datgene wat op uw wereld voor geestelijke ontwikkelingen vaak het meest van belang is, zo komt mij een bekende Nederlandse zegswijze in gedachten: "Niet op reageren, Lena." Want in deze tijd wordt de ontwikkeling van de mens vaak gestoord door het feit, dat hij zich voortdurend bezighoudt met zaken die voor zijn geestelijke ontplooiing in feite onbelangrijk zijn. Ik kan wel begrijpen, dat vooral jeugdige personen in plaats van een zich esoterisch bezinnen op eigen vermogens en inhoud, vaak liever uitbarsten in kreten als: Geen koffie uit Angola. Ik ben ervan overtuigd dat iemand die van dergelijke zaken een levensdoel maakt, uiteindelijk toch geestelijk op de koffie komt. Of deze nu uit Angola komt of niet. Er is voor ons steeds het belangrijkste, te zien, wat van beslissende invloed kan zijn op onze geestelijke ontwikkeling, wat ons voeren kan tot een voor ons zo juist mogelijke wijze van leven. Ik heb heel wat inzichten opgedaan op een wijze die helaas grotendeels gecensureerd is. Wat overblijft zal, naar ik hoop, voldoende zijn om u enig idee te geven van mijn inzicht in deze.

Wanneer wij bij alle dingen, waarmee wij ons bezighouden, steeds weer afvragen of de tijd die wij daaraan besteden in overeenstemming is met het nut dat onze aandacht of actie voor onszelf of de mensheid kan hebben, zullen wij vele op zich attractieve acties terzijde stellen en ons tot de hoofdpunten van ons eigen kunnen, persoonlijke inhoud en geestelijk besef, gaan concentreren. Concentratie is een van de dingen die m.i. in deze tijd van zeer groot belang kunnen zijn. Het is natuurlijk gemakkelijk om van Willy Brandt over te gaan naar de handelingen van Nixon, om voort te gaan door aandacht te wijden aan de laatste hamermoord in een achterbuurt van een grote stad. Maar hebben deze dingen werkelijk zin, hebben zij betekenis voor ons? Wij kunnen ons geschokt gevoelen door iets wat er in de wereld gebeurd is. Maar verandert er daardoor iets? Wij kunnen ook uitgaan van het standpunt dat wij eerst eens moeten nagaan, wat voor ons en gezien onze mogelijkheden, werkelijk belangrijk voor ons is. Ik moet toegeven - en niet zonder leedwezen vanuit mijn huidig standpunt - dat ik zelf op dit gebied nogal eens tekort ben geschoten. In ieder geval kan ik zeggen dat ik op aarde vrijelijk alles heb nagestreefd, wat mij strevenswaard leek en daarbij ook altijd mij heb afgevraagd heb: wat zijn hier mijn mogelijkheden.

Indien u zich concentreert, zo betekent dit, dat u in staat bent al het andere dat nu niet van belang is terzijde te schuiven. Op het ogenblik dat ik de dingen terzijde leg die niet van werkelijk belang zijn, zal ik alles wat wel van belang is, ook duidelijker en scherper zien. Ik weet niet of u als kind vroeger wel eens een kokertje van papier hebt gemaakt, om dit te gebruiken als een soort verrekijker. Ik heb dit vele malen gedaan en zelfs in mijn jongelingsjaren heb ik deze methode wel gebruikt om bijzonder fraai gevormd wild wat duidelijker te bespieden. Het opvallende hierbij is dat je in feite alleen maar je blikveld vernauwt, maar dat het daardoor lijkt of iets dichterbij komt en duidelijker waar te nemen is. In feite blijft de waarnemingsmogelijkheid wel gelijk. Maar omdat je nu een punt met alle aandacht beziet en bijkomstigheden, die afleiden, onzichtbaar maakt, is je gehele gezichtsvermogen op één enkel punt gecentreerd. Je ziet dan inderdaad, zover het je waarnemingen betreft, scherper. Ook al leidde dit voor mij, ik moet het toegeven, wel tot teleurstellingen. Maar een gewaarschuwd man telt voor twee, ook in dergelijke gevallen.

Dus: concentratie. Zie datgene waarmee je je bezighoudt los van al hetgeen er omheen is. Beschouw het, tot je het kent; eerst dan kun je je houding daar tegenover bepalen. Wanneer je je houding bepaald hebt, is het tijd de kijker van de ogen weg te nemen. De concentratie is dan niet meer zo belangrijk.

Het komt dan op actie aan en deze kunt u, zoals u kunt weten, niet middels bespiegelingen en concentratie tot stand brengen. Actie betekent een je bewegen in de werkelijkheid die je omringt. Mij heeft dit eens in de brandnetels gebracht. Maar dat was dan ook een kwestie van te sterke concentratie. Door de afwisseling die ligt tussen het geconcentreerd zien van het belangrijke en het daarop reageren in verband met de totaliteit, krijg je ook een veel duidelijker bewustwording.

Sommige mensen hebben een ideaal. Zij hebben het nooit concreet beschouwd, hebben zich nooit geconcentreerd om nu eens waarlijk te weten wat het inhoudt en betekent. Zij hollen er achteraan. Ik meen te mogen stellen dat wij onszelf in het leven ook belangrijk moeten vinden. Maar over het algemeen volstaan wij toch slechts met de oppervlakkige indrukken die wij van onszelf kunnen krijgen, desnoods door even in een raam of de ruit van de een of andere etalage te kijken. Maar dat is een uiterlijk, een beperkt beeld. Wanneer het er om gaat of ik geestelijk iets nu wel of niet kan doen, of ik lichamelijk tot het een of ander al dan niet in staat zal zijn, heb ik aan een dergelijk beeld van mijzelf weinig of niets. Dan moet ik eerst eens trachten mijn bijzondere capaciteiten op het begeerde terrein afzonderlijk en los van het geheel te beschouwen doe je dit niet, dan kun je wel eens lichtelijk beschadigd uit de strijd komen. Ook wat jezelf betreft: kijk altijd naar datgene wat op het ogenblik belangrijk is. Probeer het los te zien van alles wat er mee verbonden kan zijn. Redeneer niet: dan zal de een wel zus en de ander zo gaan reageren, maar: wat is mijn werkelijk vermogen, wat ben ik waarlijk. Want pas als je dit alleen in betrekking met jezelf en je eigen mogelijkheden hebt geconstateerd, weet je wat je werkelijk kunt en is dit kunnen ook zonder meer en altijd in de totale werkelijkheid rond je toe te passen.

Dus a.u.b. geen zelfoverschatting of onderschatting. Indien ik aanneem dat ik geestelijke vermogens heb - vele mensen doen dit, vele ook verkeerdelijk - dan moet ik mij toch allereerst eens af gaan vragen wat die geestelijke gaven of vermogens dan wel in wezen zijn. Je moet erkennen dat menigeen over grote geestelijke gaven en vermogens meende te beschikken, tot hij bij concentratie daarop moest constateren dat zij illusie waren en dat zijn zo goed gefundeerde kennis en oordelen voornamelijk uit de Journal de France kwam. Of om in uw termen te spreken: de deskundigheid blijkt te stammen uit het Algemeen Dagblad of de Telegraaf. Heel veel mensen ontlenen aan dergelijke bronnen dat, wat zij beschouwen als eigen oordeel en intellect. Ontdek je dus een overeenkomst tussen jouw gedachten en het hoofdartikel van gisteren: streep het geheel maar weg, het is niet persoonlijk in waarden en voor de wereld hoogstens bijkomstig. Wat je overhoudt na al dergelijke denkbeelden en oordelen te hebben afgetrokken, is datgene wat je werkelijk en persoonlijk aan zelfstandig denken opbrengt en dus ook datgene waarvoor je een juiste toepassing zult kunnen vinden.

Wanneer je denkt geestelijke gaven te hebben, geldt hetzelfde uiteraard. Zo zijn er de hutsel-frutselmensen die een voorwerp hanteren en beginnen: ja... ik voel de trilling. Ik heb iets dergelijks ook wel eens gehad en voelde de trilling ook werkelijk, maar dat had weer niets te maken met voorwerpen. Wanneer je iets dergelijks kunt of meent te kunnen, moet je je eerst eens afvragen: wat doe ik en hoe doe ik het. Want pas wanneer je weet, waar je gevoeligheid ligt, kun je die ook goed gebruiken. Soms spreekt men over 'feeling'. Maar iemand, die feeling voor richting heeft, zodat hij feilloos een draad door het oog van een naald kan steken, hoeft nog niet te veronderstellen dat hij dan ook goed zal zijn in het afregelen van raceauto's. Want dat vereist toch weer een heel andere aard van feeling.

Weet, welke capaciteiten je hebt en welke niet. Pas dan kun je je mogelijkheden zo goed mogelijk gebruiken. Zo zijn er mensen die trots uitroepen: Ik ben paranormaal genezer. Ik wil hen overigens graag toegeven, dat velen van hen niet normaal zijn. Kijk eens wat die mensen doen. Vaak werken zij te hooi en te gras. Of iemand nu eksterogen heeft, buikloop of kanker, zij maken hun zelfde passes en verwachten er wonderen van. Gaan wij hun successen na, dan blijkt dat de een een buikloopspecialist is en de ander een eksterogenspecialist is. Een verstandig mens beperkt dan zijn werken tot dat wat hij werkelijk ook kan. Want ook op dit gebied moet je toch je krachten zo goed mogelijk gebruiken. Het is dan meestal beter al de andere ziekten maar aan een ander over te laten. En wanneer je je steeds weer in jezelf keert, op zoek naar een visioen, dan is het, naar ik meen, toch wel zaak eerst eens je te concentreren op de wijze waarop je visionair bent.

Wat zie je altijd? Hoe? Je concipieert niet slechts meer een beeld in jezelf, maar begrijpt ook wat je er toe brengt een beeld juist zó en niet anders te zien en te interpreteren. Het wordt dan veel gemakkelijker om bij een beeld dat in je ontstaat en mogelijk kosmische waarde heeft, de overbodige franje af te knippen, de persoonlijke franje.

Mogelijk voelt de een meer voor visioenen in de stijl van David en Goliath, terwijl anderen meer Suzanna zien. Ik was er een van de laatste soort. Vooral mijn benadering van de betekenis van de bijbel in dergelijke verhalen was bij mij altijd nogal visueel. Maar als je een openbaring krijgt met Suzanna, terwijl je weet: Suzanna komt van mij, dan knip je haar weg en houd mogelijk de ouderlingen over die dan echter écht zijn. Wanneer wij in onszelf bezig zijn eens te zien naar het hiernamaals of de toekomst en zo, dan zijn wij veelal gewend in elke scène ook onze eigen Suzanna's neer te planten, wat uitermate verwarrend kan werken. Wanneer je een visioen hebt, moet je dus eerst eens nagaan wat er uit je eigen aard, denken en weten zal stammen om daarna alle aandacht verder te besteden aan wat er eventueel overblijft. Dan zul je beter zien waar alles om gaat. De samenhang die je eerst in het gehele beeld meende te zien, klopt dan mogelijk niet meer, maar er zijn gemeenlijk toch wel restanten over waarvoor je dan weer een samenhang kunt zoeken. Vraagt je dus steeds weer af: waarom zie ik deze dingen? Je onthult op deze wijze vaak even belangrijke zaken omtrent je eigen persoonlijkheid als omtrent het gehele Al, waarin je leeft.

Men heeft mij eens gevraagd: Als je godsdienstig was - wat ik niet was, ik eerde hoogstens Venus, maar dan praktisch - wat zou je dan het liefste willen? Waarop ik antwoordde: Dat er een engel bij mij zou komen. Want ik dacht aan een engel op vele verschillende wijzen en meende niet dat vleugels altijd hinderlijk hoeven te zijn. Het antwoord was: Als jij een engel wilt hebben zal dat wel komen, omdat je een tegenstelling zoekt met jezelf. Ik heb geen bokspoten gehad en was mij niet van horens bewust, dus heb ik mij van die hatelijkheid maar niet al te veel aangetrokken. Wel ben ik achteraf en na mijn dood tot de conclusie gekomen - ik werd op aarde niet oud genoeg om het daar al te weten - dat mijn zoeken naar de engel voortkwam uit het zoeken, ook in God, naar alles wat ik op aarde zelf het belangrijkste vond. En dat is nu weer een grote fout. Wanneer je God zoekt, vooral in jezelf, dan moet je niet in de eerste plaats zoeken naar dat wat het belangrijkste is volgens jou, maar naar datgene wat het meest waar is. Dus naar datgene wat innerlijk overblijft, wanneer je alles wat je voor jezelf zou vrezen of begeren hebt afgewezen.

Concentratie kan je vaak aardig helpen. Toch zijn er ook ogenblikken waarop concentratie tot teleurstellingen voert. Het heeft mij eens een aanvaardbaar en billijk atelier gekost. Ik had mij geconcentreerd op iets anders en mijn hospita was het daarmee niet eens. Neen, niet zoals u denkt. Concentratie is iets wat je dus ook nog moet weten te doseren. Je leeft in een totale wereld. Je kunt bij wijze van spreken in de zomer niet zeggen: ik ga naar Scheveningen alleen maar, om de zee te zien, want je ruikt de patat toch. Dat is geen reden om dan maar weg te blijven, maar je zou tevoren kunnen stellen: in dit geheel leef ik nu eenmaal, het is mijn wereld. Niet zeggen dus, was die wereld maar anders, maar gewoonweg aanvaarden: zo is het.

In dit gewone bestaan, zowel als in het ik, zijn er dingen die belangrijk lijken. Goed, bezie die dingen dan eerst eens in het geheel, voor je daaraan meer aandacht besteedt. Dan weet je tenminste of het de moeite waard is er tijd en concentratie aan te besteden. Concentratie is dus niet zonder meer en altijd bruikbaar. Zij heeft pas zin en betekenis wanneer men een voldoende onderscheidingsvermogen ontwikkelt, zodat men ook na kan gaan wat men voor zich in de beschouwing het meeste waardevol vindt. Want al is concentratie het beperken van eigen gezichtsveld om iets beter te kunnen beschouwen, onze keuze moet toch wel gebaseerd zijn op de werkelijkheid.

Mijn persoonlijke visie op dit alles zou ik u graag nog voor willen leggen: Wanneer je het leven binnenkomt, is het of je op een spookbaan zit: Je meent dat er een attractie zal volgen die je plezier zal geven. Maar in het duister vergeet je al snel dat het lichtje, dat je daar tegemoet komt, niet van een op dezelfde baan naderend wagentje stamt maar een spiegelbeeld is.

Ook de heksen, geraamtes, spinnen e.d. vormen steeds weer een wat enerverend beleven, ofschoon je die later wegdeneert door het geheel een handig mechaniek te noemen. Je gaat binnen in het leven en de baan die je aflegt, is wel zo ongeveer bepaald. Het wagentje kan wat vlugger of langzamer rijden, maar je komt er niet uit voor je alle attracties gepasseerd bent. De vraag is nu maar, of je je door alles steeds weer laat overrompelen, ofwel de dingen eerder beschouwt. Beschouw je alleen, dan weet je na afloop veel van een spookbaan af, maar veel plezier heb je niet gehad. Wie zich daarentegen geheel aan de emoties overlevert, heeft zoveel plezier dat hij niet alles meer weet wanneer hij eruit komt en vooral vergeet hoe bang hij was, toen hij er nog inzat. Degene die de moed heeft emotioneel te zijn, maar gelijktijdig het geheel voldoende beschouwt om te beseffen wat deze emoties tot stand brengt, komt eruit met kennis omtrent de spookbaan, kennis omtrent zijn eigen reacties en heeft bovendien het gevoel dat hij plezier heeft gehad en de entree dus niet geheel voor niets heeft betaald.

Het leven confronteert je met een reeks onvermijdelijke conflicten. Je kunt trachten er omheen te gaan, of je er zorgen over maken, maar helpen doet dat niet. Ik zou zeggen: hier geldt steeds weer de nationale wijsheid die ik u in het begin reeds heb voor gehouden: maak je niet dik. Niet op reageren, Lena. Je kunt de toekomst toch niet afbuigen of veranderen. Je kunt alleen jezelf veranderen. Wanneer je te sterk door de emoties van het leven beroerd wordt, is het misschien wel goed je af te vragen welk mechanisme erachter schuilt. Probeer te zien wat in jou die bepaalde reacties of angsten wekt en waarom. Dit helpt je om deze reacties te beheersen. Gelijktijdig is enig begrip hiervoor, een inzicht in het mechanisme van je reacties, de beste methode om het volle nut te trekken uit je tocht door het bestaan.

Begrijp, dat wat voor jou geldt, nog niet voor een ander evenzeer geldt. Wanneer jij goed en lief wilt zijn tegen anderen, moet je nog niet verwachten dat zij jou precies zo bejegenen. Hun wijze van lief en aardig zijn is misschien wel verschillend van de jouwe. Vergeet ook niet, dat, wat voor de een de hoogste zaligheid is, voor een ander een hel kan betekenen. Weet wie je bent, waarom je zelf op een bepaalde wijze reageert en aanvaardt de wereld, zoals zij is. Je kunt dan nog zeggen: ik prefereer voor mij dit, boven al het andere, maar zult niet meer van de wereld verwachten dat zij zich daaraan zal storen. Je zult begrijpen dat je het leven moet aanvaarden zoals het is en van jezelf en je leven het beste moet maken volgens eigen gevoel en besef, zonder ooit anderen daardoor in je eigen gareel te dwingen.

Goedenavond (verkort)

d.d. 17 maart 1972